

De Poemp

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN

NUMMER 104 □ 05-06-07-08/2020 □ P309458 □ AK 2560 NIJLEN1

HET EERSTE STATION VAN KESSEL OP EEN FRAAIE SCHETS VAN ONZE HUISTEKENAAR MARC VERREYDT

Woord Vooraf

Lieve Lezeres,
Beste Lezer,

Wij schrijven u dit briefje tijdens de laatste zomerdagen 2020. Maar wij willen er optimistisch bij blijven, want elk seizoen heeft zijn eigen charmes. Ja, ik weet

het, Corona geeft zich voorlopig nog niet gewonnen. Maar de afschuwelijke gevolgen van de epidemie brengen de mensen op een hoopvolle manier tot een merkwaardige, haast vanzelfsprekende samenwerking. Ook bij De Poemp.

En dus hebben wij, ondanks de pandemie, besloten Poemp 104 in uw postbus te brengen.

Lees verder op blz. 2 >

Woord vooraf, vervolg van blz.1

Inspiratie komt altijd "met eraan te beginnen." Kijk bijvoorbeeld eens op onze webstek, waar ik onlangs Poemp 102 nog in de keuzetabel plaatste. Beslist eens gaan kijken op ons adres www.depoemp.be Interessant hoe wij onze 100 nummers gratis tonen op internet . Bij deze gelegenheid wil ik graag Chris Hermans bedanken voor de digitalisering van Poemp 1 tot 40.

Wat biedt u deze Poemp onder meer?

Hugo De Bot schreef in ons blad eerder een bijdrage over art-decowoningen in Nijlen. In dit nummer beschrijft hij hoe de "Suikeren Toren" tot Kessel-Statie uitgroeide.

Rudy Van Nunen schreef eerder in dit blad over Kessel-Fort. In deze Poemp vertelt hij in "Het Moskou-archief" over twee teruggevonden schetsen, anno 1914, van de stations Kessel en Nijlen.

Onze huistekenaar **Marc Verreydt** bezorgde ons tenslotte twee fraaie schetsen van het helaas verdwenen station van Kessel.

Coi Haverals ontdekte voor ons in het Lierse Stadsarchief hoe de meier van Nijlen in 1754 ter dood veroordeeld werd.

Lieve mensen, een ruggensteuntje in deze barre tijden komt echt van pas! Aarzel niet om ons uw voorstellen (gaande van ideeën tot kant-en-klare teksten met illustraties) toe te zenden. Het is immers de bedoeling om in december de laatste Poemp van 2020 af te leveren.

Hou je taai en geef Corona geen kans!

Walter Caethoven.

De Kempen zijn het decor van bijgeloof, volksdevotie, sagen en legendes.

In 12 audiowandelingen
- komen deze verhalen tot leven.

Met de **izi .TRAVEL app** luister je onderweg naar de mooiste vertelingen.

Een gedrukt exemplaar van de route vind je bij de gemeentelijke dienst toerisme of online op:

www.kempenskarakter.be/geritsel-en-gefluister

Wandel langs plekken van bijgeloof en legendes
in NIJLEN - BEVEL

LOCATIES

1. PAROCHIEKERK O.-L.-V.-Hemelvaart, Bevel
2. Kapel : **De kat op het asfalt**
3. Netedijk : **De processie op het water**
4. Hoeve De Hel : **De man die de wind had gezien**
5. Boomkappelletje Rooiestraat: **Iedere dag een goed verhaal**

Download de gratis Izi.TRAVEL app op je smartphone, tablet of pc !

Met medewerking van De Poemp

Afstammelingen Angelina Huybrechts

Joanna Huybrechts

Naar aanleiding van het artikel in Poemp 103 over de Kempense streekmuts waarin een foto staat van Angelina Huybrechts met streekmuts, heb ik via, via vernomen dat er personen zijn die zich afvragen of ook zij afstammelingen zijn van Angelina Huybrechts. Met wat speurwerk kon ik volgend lijstje van afstammelingen van Angelina Huybrechts samenrapen.

Joanna Angelina Huybrechts geboren te Bevel op 12 januari 1854 en er overleden op 29 september 1933, huwde op 9 februari 1876 met Adrianus Franciscus Peeters, geboren te Herentals op 20 november 1849 en overleden te Bevel op 27 september 1914.

Het koppel kreeg 10 kinderen:

PETRUS, LUDOVICUS geboren te Kessel 21 januari 1877.

LOUIS PEETERS (van 't Kromhout) huwde met VERVOORT Sophia.

JOSEPHUS, geboren te Kessel 11 augustus 1878

JOZEF PEETERS, huwde met GOORMANS Rosalia

JOANNES, ALPHONSIUS, geboren te Kessel op 15 oktober 1879

Fons PEETERS huwde met SWINNEN Rosalia

MARIA, CHRISTINA, geboren te Bevel op 27 augustus 1882

MARIA PEETERS huwde met OOMS August

JOHANNA JOSEPHINA, geboren te Bevel op 21 augustus 1884

FIEN PEETERS huwde met DILLEN Karel.

AUGUSTINUS, geboren te Bevel op 28 augustus 1887

GUST PEETERS huwde met TORFS Philomena

JOSEPHUS, Florentinus, geboren te Bevel op 3 januari 1890

FLORENT PEETERS huwde met VAN TENDELOO Maria

ROSALIA, geboren te Bevel op 3 juni 1892

ROOS PEETERS huwde met HENS Fons (Ze zijn de grootouders van heel wat Nijlense handelaars.)

MARIA, JOSEPHINA, ANTONIA, geboren te Bevel op 9 oktober 1893, overleed te Bevel op 9 januari 1894. Ze was slechts 3 maand oud.

JOANNES, JOSEPHUS, CONSTANTINUS, geboren te Bevel op 27 maart 1895

STAN PEETERS huwde met TIELEMANS

In Nijlen, Bevel en Kessel wonen nog heel wat afstammelingen van de 10 kinderen van Angelina Huybrechts en Franciscus Peeters. Misschien kunnen ze met deze gegevens verder stamboomonderzoek doen.

Lena Peeters.

(kleindochter van Gust Peeters)

Van Suikeren Toren tot Kessel-Statie

In het provinciearchief vonden wij een interessant document uit 1855 terug over het gehucht Suikeren Toren. Zo heette toen de plaats waar later het station van Kessel kwam. Waar deze zoete naam vandaan kwam, weet niemand.

In 1855 werd de spoorlijn Kontich - Lier - Turnhout in gebruik genomen. Op de fraaie schets toont onze huistekenaar Marc Verreydt het station van Kessel, begin 20ste eeuw.

Een terugblik

Toch eerst een beetje geschiedenis. Op 23 april 1855 werd de spoorlijn Kontich – Lier – Turnhout in gebruik genomen. De Staat bouwde de lijn Kontich – Lier en de maatschappij ‘Lier – Turnhout’ de gelijknamige lijn.

Stations kwamen er in Lier, Nijlen, Bouwel, Herentals, Tielen en Turnhout. In Kessel stopte de trein dus niet. De Kesselaars moesten daar nog veertig jaar op wachten.

In juli 1855 stuurde een Kesselaar een petitie naar de gouverneur voor het behoud van een ‘sentier’ (veldweg) tussen de huidige Fortweg en de Lindekensbaan. Bij de petitie was een kadasterplan gevoegd dat aangeeft waar de veldweg lag. Interessant was natuurlijk de ligging van de wegen en de huizen. Op het gehucht stonden hooguit tien woningen. Ook de Stationssteenweg en de Emblemsteenweg bestonden toen niet.

Veel reizigers kon men hier niet verwachten. Het dorp lag anderhalve kilometer ver en van Emblem kon men evenmin reizigers verwachten. Als je van Kessel-Dorp naar Emblem wou reizen, moest je aan de huidige Elzestraat een veer nemen naar de Seppekes aan de over-

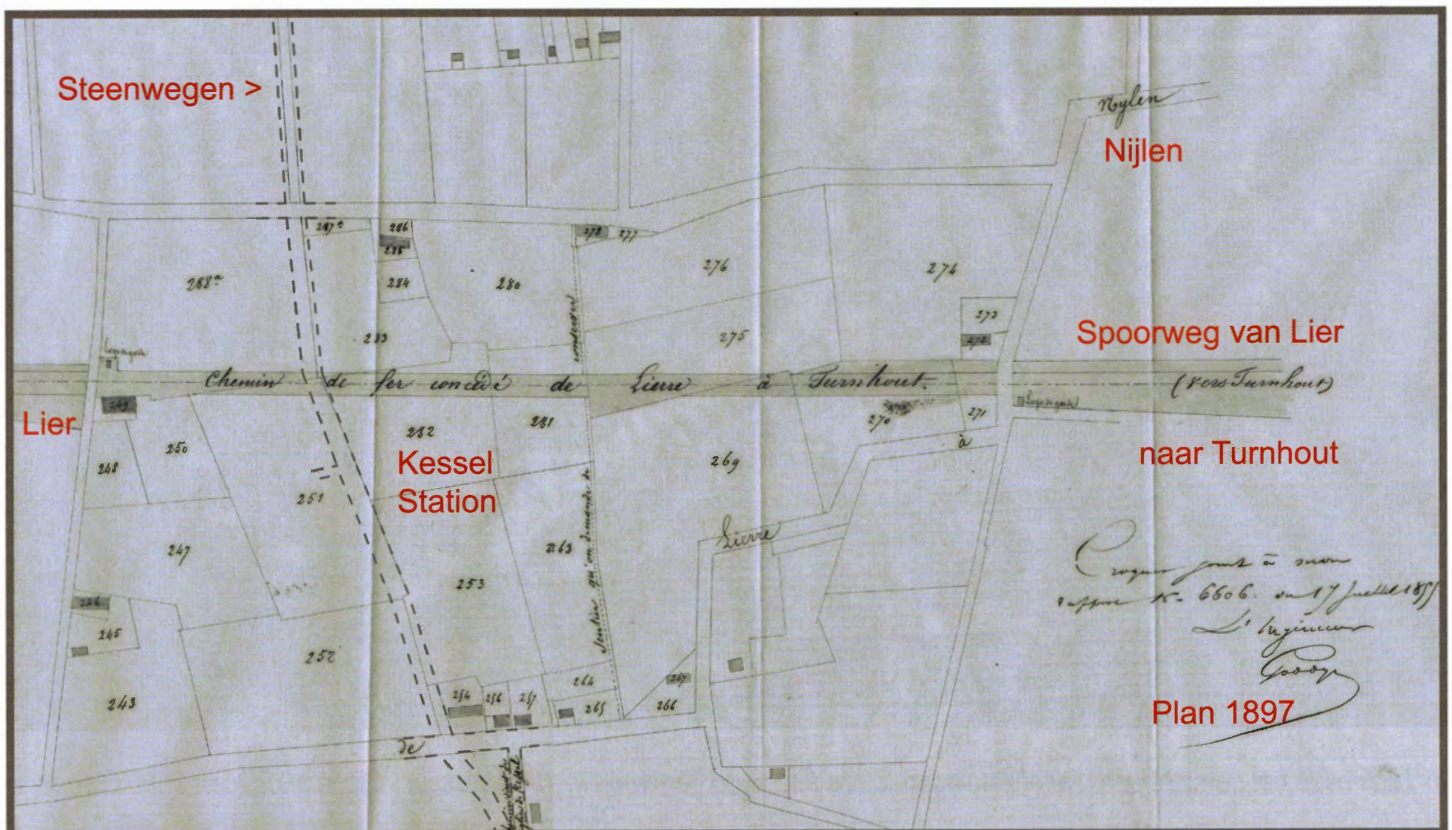
zijde. Voor de kanalisatie van de Kleine Nete in de jaren 1830 was daar een wad.

Op het plan hebben we voor een betere oriëntatie de steenwegen in stippellijn bijgetekend. Opmerkelijk zijn ook twee huizen in de huidige Onze-Lieve-Vrouwstraat: ze staan er nog altijd en zijn dus meer dan 165 jaar oud. Opvallend zijn de twee “loge de garde” (2). Eén stond op de hoek waar de school nu staat. Volgens de mondelinge overlevering werd deze wachterswoning einde van de jaren 1940 gesloopt en gebruikte men de bakstenen voor fundering van de school. Een andere wachterswoning stond nabij de overweg aan de huidige Suikertorenweg. Deze woning brandde omstreeks 1970 af.

Groot waren deze woningen niet. Aan de overweg aan de Bist stond tot einde van de jaren 1970 nog zo’n wachterswoning. Vandaag kun je je niet voorstellen dat daarin een gezin woonde.

In 1883 kocht de Staat de concessie van de ‘Lier-Turnhout’ terug. In 1893 werd uiteindelijk een kasseiweg aangelegd tussen Kessel en Emblem.

Eindelijk geraakten de twee dorpen uit hun isolement.

Kessel wordt halte

Spoedig kwam er goed nieuws van de Staatsspoorwegen. Een 'ordre de service' van 23-12-1893 kondigt aan dat vanaf 4-1-1894 in Kessel als proef een stopplaats wordt geopend. Deze proefopening bleek succesvol, want in een 'ordre de service' van 5-11-1896 wordt Kessel vanaf 15-11-1896 een halte.

Hierbij past een kleine kanttekening. De Staatsspoorwegen maken een onderscheid tussen stopplaats, halte en station. Bij een stopplaats hoorde geen gebouw, bij een halte wel. Er was echter geen infrastructuur voor goederenbehandeling. Wel was er in het haltegebouw een magazijn waar de plaatselijke handelaars hun waren konden afleveren en ophalen. Een station had wel infrastructuur voor goederen. In de volksmond noemde men een halte ook een statie. Overigens werden in België van dit haltegebouw 150 stuks gebouwd. Een stationschef stond hoger in de hiërarchie van de Staatsspoorwegen dan een haltechef.

Spoedig kwamen de eerste huizen, handelszaken en natuurlijk cafés nabij het station. In hetzelfde jaar bouwde de Staat een nieuwe wachterswoning nabij de overweg.

Groei van Kessel Station

In het volgende hoofdstuk "Moskou Archief" zien we dat het emplacement (1) aanzienlijk uitgebreid werd met rangeersporen, een laadperron, een weegbrug en een uitgebreide, gekasseide goederenkoer. Hoogstwaarschijnlijk werden er vanaf het station bouwmaterialen voor het fort aangevoerd. De bouw van het fort begon na de onteigeningen in 1907. In 1914 waren de werken eigenlijk nog niet voltooid. Op de plannen zien we dat de wachterswoning aan de Suikertorenweg werd vergroot.

In 1935 kreeg de firma voor bouwmaterialen De Vos-Kets een aansluiting aan de noordzijde.

*In 1855 telde het gehucht een tiental woningen. Deze foto werd genomen in 1976. Kessel - Statie telde toen 3500 inwoners.
(Verzameling Hugo De Bot)*

Op 11 december 1944 viel een V1 op de Stationssteenweg even ten zuiden van de overweg. Verschillende huizen werden weggeblazen en ook de wachterswoning en de bovenverdieping van het station. Het overgebleven gedeelte werd ingericht met een loket.

Geleidelijk breidde de woonkern zich uit. In 1943 werd een parochie gesticht. Even later kwam er een school. In 1956 werd de kerk officieel ingewijd. In 1957 werd het station gesloten en moesten de Kesselaars maar met de bus op hun bestemming geraken.

In 1970 werd de stopplaats heropend. In de jaren 1970 telde Kessel circa 7000 inwoners van wie de helft aan Kessel-Station woonde.

Hugo De Bot.

(1) Een emplacement is een gebied van de railinfrastructuur dat bestemd en ingericht is om treinen te doen stoppen, beginnen, eindigen, inhalen, kruisen, opstellen of rangeren en voorzien van ten minste één wissel (Prorail, begrip-lijst).

(2) Loge de garde : wachthuis

Bronvermelding

Frans Lens : Kessel in "150 jaar spoorwegen in de Kempen".

Herman Van Regenmortel : Trein in Kessel van stoom tot stroom" in Salvator juni 1981.

Op 11 november 1944 viel een V1 nabij de overweg. De wachterswoning werd vernield en het station zwaar beschadigd.

Kessel - Station, begin vorige eeuw, voor een V1 er grote schade aanrichtte.

Het Moskou-archief.

In mei 1940 besliste de overheid de archieven van het Departement van Landsverdediging op treinen te laden en naar Frankrijk af te voeren. Het gerucht ging dat deze treinen tijdens de gevechten werden gebombardeerd en dat de archieven verbrand waren. Gedurende vele jaren was iedereen ervan overtuigd dat een belangrijk deel van de archieven van het Departement van Landsverdediging tijdens de Tweede Wereldoorlog in de vlammen was opgegaan.

Het verhaal van de gebombardeerde trein in 1940 klopt niet. Het grootste deel van de archieven viel in handen van de Duitsers, die dit overbrachten naar Berlijn. Na de Russische bezetting van Berlijn werden deze dossiers overgebracht naar Moskou. Daar ontdekten Belgische vorsers begin 1990 in de geheime Russische militaire archieven tienduizenden dossiers, die tijdens de Tweede Wereldoorlog uit alle bezette gebieden geroofd waren. Onze in 1940 verdwenen archieven werden teruggevonden.

In 2002 werd het archief over de weg gerepatriëerd naar België. Het "Moskou archief," bewaard in het Koninklijk Legermuseum, is een rijke bron voor de Belgische militaire geschiedenis (in het bijzonder tijdens de Eerste Wereldoorlog en de periode tussen WOI en WOII

Het oorspronkelijk station van Nijlen. In 1925 kreeg Nijlen een nieuw station. (Verzameling Hugo De Bot).

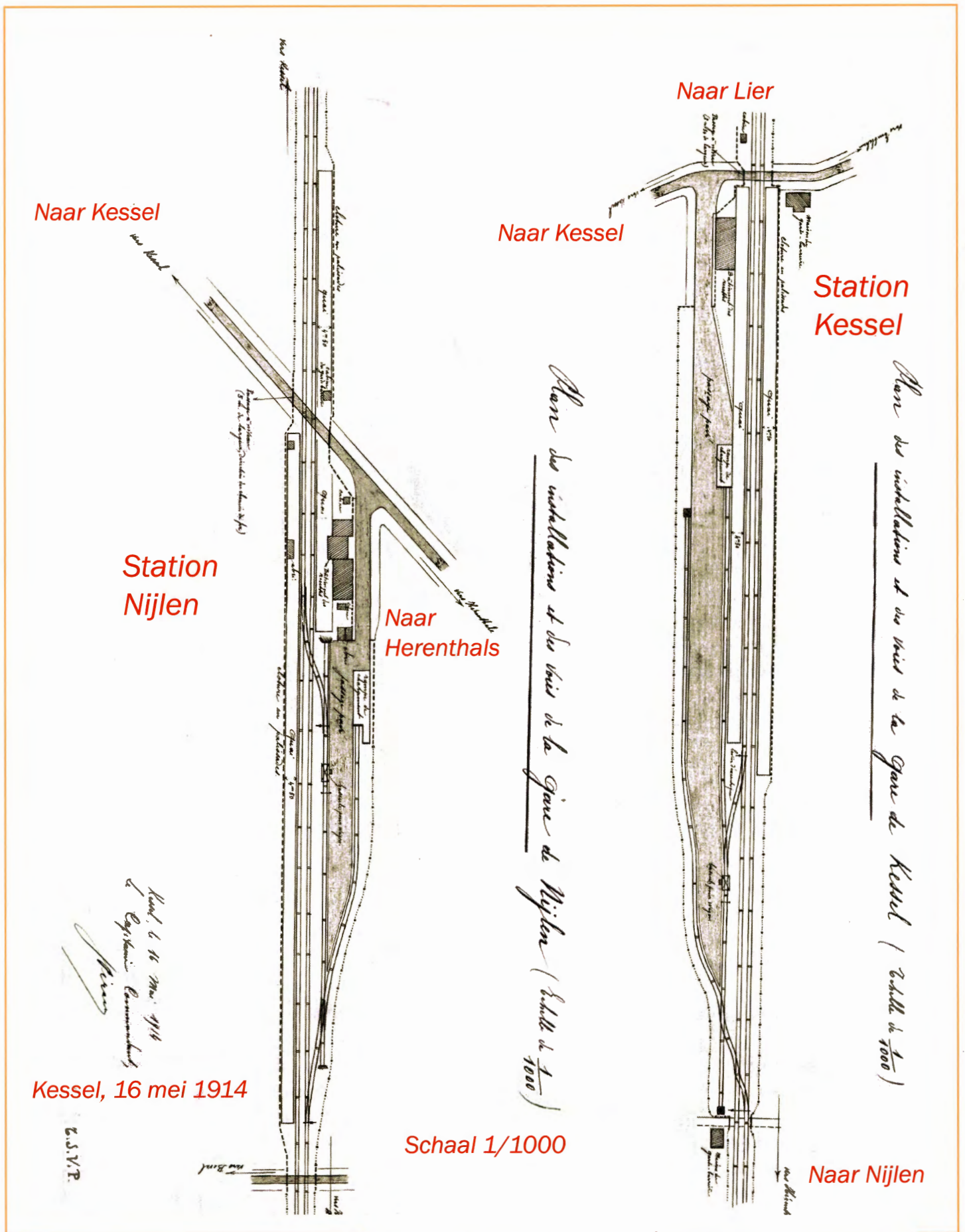
Teruggevonden schetsen stations van Kessel en Nijlen

Begin mei 1914 voerde de commandant van het fort van Kessel een verkenningsoverdracht uit in de sector die hij in geval van een conflict moest gaan verdedigen. De zone die hij verkende, was afgebakend door de Grote en Kleine Nete en reikte tot net voor Bouwel. Alle strategisch belangrijk geachte infrastructuur, waaronder stations, bruggen over de Kleine en Grote Nete en beekdoorsteken onder belangrijke wegen, werden uitvoerig beschreven en in kaart gebracht. Van de verkenning stelde hij op 16 mei 1914 een lijvig dossier op met verschillende gedetailleerde schetsen. De schetsen van de stations van Kessel en Nijlen zijn er enkele van.

Rudi Van Nunen.

Bernard Lambert maakte deze tekening van Nijlens eerste station.

Gedetailleerde schetsen van de stations van Kessel en Nijlen, mei 1914. Alle strategisch belangrijk geachte infrastructuur werd in een lijvig schetsboek uitgetekend. Ten behoeve van onze lezers hebben wij de schetsen van de stations 90 graden gedraaid, waardoor een betere leesbaarheid bekomen werd. Op de schetsen bracht de redactie enkele aantekeningen in het rood aan.

Peeter Van Dessel, Meier van Nijlen, ter dood veroordeeld in 1754

Peeter Van Dessel werd geboren te Nijlen op 6 mei 1716 als zoon van Michaël en Catharina Schelkens, weduwe van Joannes Slaets (†1714). Uit haar eerste huwelijk had zij al een zoon, Jan Slaets, geboren in 1704. Die speelt later ook mee in het verhaal.

Een meier was een soort veldwachter of politiecommissaris: hij spoorde criminelen op en kondigde de officiële mededelingen af. Later evolueerde zijn functie tot die van burgemeester. Vandaar het Franse “maire” en het Engelse “mayor”.

Peeter was meier van Nijlen, maar een schande voor dat ambt. Hij terroriseerde de bevolking en leefde tot ergernis van de mensen van Nijlen in concubinaat (overspel) met Catharina Van Deuren en andere vrouwen. De kerkelijke rechtspraak gebood hem om Catharina onmiddellijk te verlaten en zijn andere overspelige relaties, onder bedreiging met gevangenisstraf, (A08/10/1745) stop te zetten.

De dorpsgeruchten

Ook de schout (*hoofd van het gerecht in een stad of district, hier Lier en zijn Bijvang*) kon de misdrijven van Peeter Van Dessel niet langer aanzien en liet hem aanhouden en gevangen zetten. Wat over hem verteld werd, was niet min. De Nijlenaars vertelden:

- dat hij bekend stond als een boosaardig mens
- dat hij hoereerde
- dat hij bedreigd had Peter Dillen, wonende in de Palyck, omver te schieten, wat mislukte doordat zijn wapen haperde.
- dat hij in herberg De Wildeman een geschil had gehad met Joannes Van Leemput en bedreigd had diens huis in brand te steken, “zodat hij des anderen daegs heel cleyn soude weesen”
- dat hij op 8 en 9 september 1745 toch het huis van Van Leemput in brand had gestoken, zodat het geheel afbrandde.
- dat hij een tijd geleden in het huis van Jan Slaets

woorden had gehad met zijn halfbroer. Die had hem bij de arm genomen en buitengezet. Daarna had hij de deur gesloten. Daarop had Van Dessel een knuppel genomen, de achterdeur stukgeslagen en was hij het huis binnengedrongen om zijn halfbroer met die knuppel op het hoofd te slaan. Een andere aanwezige had dat gelukkig kunnen verhinderen. Maar Van Dessel was nog niet uitgeraasd; hij had zo zwaar bedreigd dat vrouw Slaets met hun kind naar de Roskam was gevlucht.

- dat hij bedreigd had en geprobeerd de pastoor van Nijlen (Petrus, Gommarus De Laet, pastoor van 1734 tot 1782) dood te schieten. Daarvoor had hij zeven tinnen kogels gegoten. Verscheidene mensen in de herberg hadden hem, met een pint bier in de hand, horen zeggen “dat hij wilde zo veel duivels in het lijf hebben als er druppelen in dezelfde pinde (pint) waren, als hij den pep (paap) omverrenschoot”

- dat hij het huis van de pastoor van Nijlen zou in brand steken. (In 1747 brandde de pastorie effectief af, maar dat was het gevolg van een onvoorzichtigheid van de kok van Prins Waldyck, schrijft Stockmans)

- dat hij vertelde dat hij een Franse soldaat vermoord had.

Peeter Van Dessel ontkende alle feiten. Maar hij werd toch opgesloten in de gevangenis van Viersel en zijn bezittingen werden door een schout van Lier verbeurd verklaard.

Getuigenverhoor

Tot zover de beschuldigingen. Peter Cambré, de meier van Kessel, ondervroeg vervolgens de getuigen onder ede, want niet alle getuigen waren onbesproken, hadden zelf ook een en ander op hun kerfstok.

De beschuldigde wraakte daarom enkelen van hen. Zijn halfbroer Jan Slaets zou hem van jongs af gehaat hebben en uit pure woede op hem geschoten hebben. Litekens in zijn voorhoofd waren daarvan het bewijs. Laureys Daems werd verdacht van omkoping en fraude. Zijn verhaal dat hij op 8 september ‘s avonds om-trent 10 à 11 uur naar café De Wildeman was gegaan om een pint te drinken en daar hoorde hoe Peeter grote

dreigementen uitte tegenover Jan Van Leemput. Toen ze samen naar de Roskam gingen, had Peeter gezegd: “Sackes Dieu (sakkerdju) het huis moet desen nacht in gloeiende kolen oft den duijvel moet mij halen.”

Jan Van Leemput was evenmin geloofwaardig; hij was een verwaande dronkaard, die zijn ziel zou verkopen voor een pint bier. De grootste zuipschuit van Nijlen was hij volgens Van Dessel.

Meier Cambré verhoorde volgende getuigen:

1. Jan Baptist Cools, 43 jaar, ingezetene van Nijlen, verklaarde dat Peeter Van Dessel ‘s avonds aan zijn huis gekomen was al vloekende en tierende: “Ja, Jan Van Leemput is een groot man ende binnen korten tijd en sal hij niet meer zijn gelijk hij tegenwoordig is. Ick sal hem wat anders doen.” Daarop ging hij naar boven; hij woonde bij Cools in. Toen Jan Baptist even later ging kijken waar hij bleef, was hij niet te vinden. Kort daarop stond het huis van Jan Van Leemput in lichtelaaien.

2. Jan Nuÿens, 34 of 35 jaar, van Nijlen. Volgens hem zei Van Dessel tegen Jan Van Leemput: “Gij sijt nu eenen grooten man en morgen sult gij dat niet meer weten ofte sij (tenzij) het mij belieft”. Jan repliceerde: “Hallo Peeter, gij en sult in mijn huijs geen scherp besighen.” Verder heeft hij Peeter horen zeggen dat hij 7 tinnen kogels gegoten had om den paap (pastoor) omver te schieten.

3. Jan Van Leemput, 45 jaar, zei: “Na enkele pinten kreeg Van Dessel woorden met Peter Dillen, baas in de Palyck (Paaleik) in Grobben-donk. Er ontstond een handgemeen. Peeter kreeg een duw van Jan en viel achterover. Van Dessel stond op en liep naar de keuken alwaar zijn geladen fusiek (geweer) stond.

Hij kwam terug in de deur staan en viseerde Jan, doch zijn bukse (geweer) haperde. Nicolaes Laets kwam tussenbeide. Doch toen greep Peeter Van Dessel naar zijn mes om in het hart van Laets te steken. Mes en geweer werden afgenomen en in de schapprij (schapraai, provisiekast, voorraadkamertje) achter slot gestoken.

4. Peter Dillen, 53 jaar, bewoner van de Palyck, bevestigde het verhaal van Jan dat Van Dessel hem omver wilde schieten.

5. Jasper Coenraedt, 31 jaar, van Nijlen, werd gevraagd naar zijn kennis over de kogels waarmee Peeter de paap zou doodschieten.

6. Wauter Truyens, 38 jaar, van Nijlen, mocht zijn versie geven over het krakeel tussen de halfbroers Jan en Peeter. Hij vertelde dat Jan Peeter had buitengezet en de deur afgesloten. Maar Peeter was terruggekomen met een knuppel en had de dobbelkeur stukgeslagen. Hij had kunnen verhinderen dat Peeter op het hoofd van Jan sloeg. Jans vrouw voelde zich ook bedreigd en vluchtte met hun kind naar de Roskam. Van Dessel volgde hen en riep: “Ik zal mijn mes in uw hart omdraaien.”

7. Anna Leys, 21 jaar, van Nijlen, verklaarde dat Peter Van Dessel op 8 september 1745 was thuisgekomen en al vloekend en zwerend op Jan Van Leemput naar zijn kamer gegaan was. Hij vroeg naar zijn poederhoorn en pistool, en verdween een half uur. Intussen stond het huis van Van Leemput in vollen brand. Maar zij kon niet zeggen dat Peeter de brandstichter was.

8. Adriaen Stoelen, 35 jaar, van Nijlen, hoorde Peeter tegen Jan Van Leemput zeggen: “Ick ben een hoe-laert (?) maer morghen vroeg sult gij kolder (gekker) sijn als ick... wanneer gebeurt is dat den sel-

ven nacht het huys van den voors (voornoemde) Jan Van Leemput is afgebrand.” Maar hij kan niet bevestigen dat Peeter een Frans soldaat omvergeschoten heeft en zegt dat Peeter niet heeft helpen blussen, maar dat zijn handen wel verbrand waren en vermaakt door Anna Verreet en Anna Dillen.

9. Jan De Raedt, 35 jaar en Nijlenaar, zei dat Peeter voor het gerecht was moeten verschijnen, omdat 18 à 19 maanden geleden Elisabeth van Ors een kind gebaard had dat door hem verwekt was. Hij zei ook iets over de pastoor, den zwarten bliksem, die hij (Peeter) zou neerleggen.

10. Petrus Verbeeck, 54 jaar en wonende te Kessel, sprak over de bedreiging die Peeter tegen zijn vader Michaël Van Dessel geuit had: “dat hij het huis dat hij gekocht had, terug moest geven, zo niet zou hij het zelve met een half pond poeder de lucht in laten vliegen”

11. Jan Slaets, 43 jaar, van Nijlen, bevestigt het verhaal van Wauter Truyen, de geketste kogel op Peter Dillen en de brandstichting bij Jan Van Leemput. Hij voegde eraan toe dat Peeter wel Kerstiaen Brandts uit de brandende schuur gered had.

12. Joseph Peeters, 36 à 37 jaar, van Nijlen. Hij zat samen met Peter Van Dessel in de gevangenis te Viersel. Die zei hem: “Als ik nog eens 8 dagen in Nijlen kon verblijven, zou er nog heel wat branden. Hoe ik gedood word, kan me niet schelen.”

Intermezzo

Na het verhoor van de getuigen valt de rechtszaak onbegrijpelijk stil. Wat volgt, geeft misschien daarvan de redenen aan. Peeter Van Dessel wist uit de gevangenis te ontsnappen en te trouwen met Catharina Van Deuren. Hoe hij aan goede >

papieren van burgemeester en schepenen van Nijlen geraakt is: dreiging, chantage, medeplichtigheid, en zich in Heinkensand, in het land van Goes, heeft kunnen vestigen (8 mei 1749) is een raadsel. Maar het heeft hem wel overmoedig gemaakt. Ook in Nederland leidt hij een weinig voorbeeldig leven. Maar in Holland lachen ze daarmee niet: de baljuw (schout) en de rentmeester-generaal hebben Peeter Van Tessel (Dessel) om enige gepleegde misdaden in de gevangenis opgesloten. Op 10 januari 1754 vraagt de baljuw informatie over hun gevangene aan de magistraat (schout) van Lier...

Voortzetting van het proces

Zo raakt de zaak weer aan het rollen. De gedetineerde Peeter Van Dessel wordt naar de gevangenis van Lier overgebracht en het proces heropend (4 maart 1754). Daarop worden enkele getuigen diefstal en schelmerijen verweten. Jan Nuÿens zou de neusdoek (nogal kostbaar) van de uitbaatster uit haar zak gestolen hebben en de dienst van de herberg van de diefstal beschuldigd hebben. Jan De Raedt tracht zich te excuseren voor zijn meened voor het geestelijk hof te Antwerpen: de pastoor van Nijlen zou hem daartoe aangespoord hebben. Jan Slaets was een gewoontedief: hij pakte er zelfs mee uit dat hij vis uit een vijver gestolen had en met winst verkocht. Joseph Peeters was ook een dief... Zo is hij binnengedrongen in een huis, toen de persoon niet thuis was. Toen hij een broek aan het bed zag hangen, had hij het geld eruit gehaald. Ook had hij een kravat meegenomen. Om die reden heeft de schout de door hen uitgebrachte feiten onontvankelijk verklaard. Ook de andere getuigenissen worden nog eens onderzocht, omdat er tegenstrijdigheden zouden zijn.

Eerste feit:

Wat is er precies in het huis van Jan Slaets gebeurd? Getuige Wauter Truyen weet niet eens het jaar en de dag van die gebeurtenis, zegt niets over de vlucht van Jan en zijn vrouw en over de bedreiging van Peeter: "Ick sal mijn mes in u hert omdraaien". Getuige is een onbekwaam persoon en een publieke dief. Jan Slaets is bovendien een halfbroer van de beschuldigde: zij hebben elkaar nooit gemogen.

Tweede feit:

Het omverschieten van Peter Dillen en de bedreiging van Jan Van Leemput. Dillen zegt dat toen de ruzie gelist (beëindigd) was, Van Dessel naar de keuken gelopen is, zijn geweer genomen heeft en het opgespannen. Maar dat het geketst heeft. Misschien was er geen poeder in de pan van de fusiek en wilde Van Dessel Dillen alleen maar afdreigen en bedeesder maken. Dan is de

ruzie herbegonnen en heeft Van Dessel zijn mes getrokken om Dillen neer te steken. Nicolaes Laets heeft dat kunnen verhinderen.

Derde feit:

Dreiging de pastoor neer te schieten en de pastorie in brand te steken. Getuigen ervan zijn J. Nuÿens, J. Van Leemput, J. Coenraert en J. De Raedt. Verhaal van de 7 kogels hebben Coenraert en De Raedt alleen maar van horen zeggen. Ze hebben het niet van Van Dessel gehoord. Bovendien is Jan De Raedt (cfr. zijn meened in Antwerpen) een goddeloze kerel en de pastorie is helemaal niet afgebrand.

Vierde feit:

De brandstichting in het huis van J. Van Leemput. De verklaringen van J.B. Cools, J. Nuÿens, J. Van Leemput, A. Leys, A. Stoelen, J. De Raedt, J. Verbeeck, J. Slaets en J. Peeters schijnen tegenstrijdig te zijn o.a. over het uur van de brand en de handelingen van Peeter Van Dessel

Conclusie

De beschuldiging van 13 januari 1747 over de uitspattingen, misbruiken en misdrijven wordt hernomen. Na zijn beraad en de bekentenissen van Van Dessel is de rechtbank (schepenen en schout van Lier) genoeg overtuigd dat beschuldigde tussen 8 en 9 september 1745, na voorafgaande bedreigingen, met een zakpistool het huis van Joannes Van Leemput in brand geschoten heeft.

Vonnis

Daarom spreken zij op 10 augustus 1754 het volgende vonnis uit: de gevangene uit de gevangenis te halen en naar de Grote Markt te brengen, hem daar op het schavot aan een staak te binden, hem te laten wurgen (door de beul) en in brand te steken. Zijn lijk naar de Leuvense Poort te transporteren en aldaer publiek ten toon te stellen op een rad. Het vonnis werd op 20 augustus 1754 voltrokken. (Hic propter crimina sua in medio fori hodie strangulatus et combustus, sepulta in caemitorio clusa)

Rik Claes.

Onze trouwe lezer, en in hart nog steeds Nijlenaar, Fr. Haverals heeft deze zaak voor ons opgespoord in het stadsarchief van Lier (SAL1995).

In naam van al onze Poemplezers en sympathisanten bedankt voor zoveel ijver en doorzetting.

Burgerlijk Bevel in vroegere Tijden

Bevel was toen één van de kleinste landelijke gemeenten van het arrondissement Mechelen en van het kanton Heist- o/d- Berg.

Vanaf 1435 behoorde de gemeente Bevel tot de Bijvang van Lier, die de drie gehuchten: Lachenen, de Mijle en Hagenbroek omvatte en verder de dorpen Kessel, Nijlen, Bevel en Emblem. Voor die bijvang bestond er een bijzonder schepencollege, de “Schepenen van de Bijvang” genoemd. Deze waren vier in getal, genomen onder de ingezetenen van de Bijvang. Te weten : 1 uit Nijlen, 1 uit Kessel en Bevel, 1 uit Emblem en Hagenbroek en 1 uit Lachenen en de Mijle. Deze werden aangesteld door dezelfde commissarissen als deze van de stad. (Cfr. Geschiedenis van Lier, Bergmann, 1873, blz. 67)

Vanaf de Franse Omwenteling is Bevel van Lier afgescheiden en door eigen “maires”, burgemeesters, bestuurd tot de fusie met Nijlen en Kessel in 1977.

Buiten deze Schepenen van de Bijvang en de maires en burgemeesters waren er ook nog borgmeesters, die borg bleven voor hetgeen de rekeningen van het kerk- en armbestuur aanging. Sommigen werden na een jaar vervangen, anderen daarentegen hebben dit ambt langer bekleed. Na de Franse Omwenteling werden deze rekeningen door de gemeenteburgemeesters goedgekeurd en werd het ambt van borgmeester opgeheven. (Bron: *geschiedkunde nota's van Bevel door E.H. Van Tendeloo.*)

Lijst van de burgemeesters van Bevel nadat de gemeente van de Bijvang was afgescheiden.

1. **NICOLAY** Petrus Adrianus, 1801 – 1807
2. **VAN ROMPAEY** Petrus Josephus, 1 januari 1808 tot 31 december 1810
3. **DE CNAEP** Jan Baptist, gemeentesecretaris van Nijlen en Bevel, woonde in Nijlen en is maire van Bevel geweest van 12 april 1812 tot 11 juni 1818.
4. **MARIEN** Gummarus, 1 juli 1818 tot 8 februari 1824.
5. **HAVERALS** Adrianus, 1824 – 1830
6. **GROOTAERS** Carolus Franciscus, die ook koster en onderwijzer was, burgemeester van 1830 tot 1836.
7. **DE WEVER** Petrus, 1836 – 1848
8. **HAVERALS** Ivo, 30 oktober 1848 tot 1854
9. **DAEMS** Jan, 1855 tot 1 januari 1858

10. **DE WEVER** Petrus, opnieuw burgemeester benoemd op 1 mei 1858. Hij gaf zijn ontslag op 't einde van 1884.

11. **DILLEN** Louis: Geboren In Bevel 10 mei 1823, burgemeester vanaf 1 januari 1885. Hij is gestorven tijdens zijn ambtstermijn op 15 januari 1901.

12. **HAVERALS** Aloïs, (landbouwer) geboren in Bevel 23 februari 1829. Hij was 72 jaar toen hij op 6 juli 1901 burgemeester benoemd werd. Hij overleed op 10 november 1904.

13. **HAVERALS** Alfons, (Rentenier, was de broer van Aloïs) geboren in Bevel 22 juni 1850. Burgemeester van 1 april 1905 tot zijn overlijden op 20 januari 1915.

14. **TORFS** Pieter Jozef, (landbouwer-rentenier) geboren in Berlaar 19 september 1852, dienstdoende burgemeester van 20 februari 1915 tot 30 december 1919 en dan burgemeester benoemd tot 31 december 1932. Overleed op 25 april 1934.

15. **BATS** Jozef Frans, (landbouwer) geboren in Putte 19 september 1869. Burgemeester van 6 januari 1933 tot hij op 18 maart 1941 werd afgezet door de Duitsers.

16. **SERNEELS** August Aloïs, (landbouwer) geboren in Tongerlo 8 januari 1904. Dienstdoende burgemeester vanaf 18 april 1941 tot 1 oktober 1941 en burgemeester vanaf 14 oktober 1941 tot 28 juli 1944.

17. **BATS** Jozef Frans, werd na de bevrijding, op 29 oktober 1944, opnieuw aangesteld als burgemeester. Overleden op 6 januari 1947.

18. **PEETERS** Jozef, (landbouwer) geboren in Kessel 11 augustus 1878. Dienstdoende burgemeester vanaf 1946 tot 3 februari 1947.

19. **ENGELÉN** Ferdinand François, (zaakvoerder) geboren in Antwerpen 28 mei 1911. Vanaf 27 februari 1947 tot 31 december 1964 was hij burgemeester van Bevel.

20. **DE WINTER** Frans Jozef, (Landbouwingenieur) geboren in Bevel 25 augustus 1921. Burgemeester vanaf 22 maart 1965 tot 31 december 1976. Hij was de laatste burgemeester van de gemeente Bevel. Hij overleed op 5 maart 1987.

Vanaf 1 januari 1977 is Bevel samen met Kessel en Nijlen gefusioneerd tot één gemeente en werd Edmond Laenen de eerste burgemeester van de nieuwe gemeente.

Lena Peeters

*Lezers
schrijven...*

Opa Jef en zijn dorp Nijlen

Onze Nijlense auteur Jef Hermans heeft het contract ondertekend voor zijn zesde roman 'Opa Jef en zijn dorp Nijlen'. Daarin vertelt hij over zijn jeugd in Nijlen. Zijn deugnieterijen, die echt gebeurd zijn, maar in zijn boek met een fictieve zuster Hyacint verhaald, brachten iedereen aan het lachen.

In geuren en kleuren deelt hij ook weetjes mee uit de tijd toen hij nog als puber in 'zijn' straat, 'de Stronthoek', woonde.

*Jef Hermans:
zesde boek!*

Hij heeft het ook over de fratsen van twee boezemvrienden uit Nijlen, die hij Don Camillo en Pepone doopte. Ze konden mekaar niet missen, maar waren steeds tot de meest uiteenlopende plagerijen bereid. Kunstenaars als Jef Verheyen en Gust de 'Smet' passeren de revue. Verloren gegane beroepen en ambachten, zoals blokkenmaker, nachtwachter, roet-huisjesbewakers, schoenfabriekjes, scharensliepen, chroom- en nikkelbedrijf 'Voorspoels', worden weer tot leven gewekt in het boek. Grappen, al dan niet waargebeurd, over brandweermannen, schoolmeesters, politieagenten en andere figuren, konden natuurlijk ook niet ontbreken! De 'zingende cowboys' of de bekende straatzangers mochten even hun neus aan het venster steken.

Ook het culturele blad van onze heemkundige kring De Poemp, onze fanfares, toneel- en jeugdgroepen mochten zeker niet ontbreken. Ook aan de pas overleden pater Sonnemans werd aandacht besteed. Zijn overlijden viel samen met het beëindigen van de laatste bladzijde over 'den Thieu' in dit boek. Als je alles wilt weten, bestel dan nu het boek. Doe dit bij voorkeur bij de schrijver zelf: dit brengt meer op en zo kan hij meer aan een goed doel schenken. De helft van de winst gaat immers naar een Nijlens goed doel.

Mail naar fb500909@skynet.be
of bel op het nummer **03.411.02.78**.

Giften aan archief De Poemp

* Bestuurslid Frans Lens bezorgt een gedicht van Remi Lens en een tekst over de Boerenkrijg.

* Patricia Vandeghens bezorgt ons via Priscilla Buermans het Jaarboek 1978 van Kessel (Uitgave Culturalia) en teksten over Nijlen (o.a. krantenknipsels) die haar vader verzameld had.

* Angèle Bertels bracht ons een grote foto van wijlen pastoor Leonard Jan Frans De Bremaeker. De foto werd genomen door Albert Van Houtven (Foto Walter) in +/- 1948.

* Pastoor De Bremaeker (foto) werd te Mechelen priester gewijd in 1933. Hij was pastoor te Nijlen van 22 april 1928 tot 30 juni 1952.

Vele lezers zullen zich hem herinneren als een eenvoudig, beminnelijk mens.

* Alfons Lenaerts bezorgde ons ter inzage het telefoonboek 1929 met "Al de netten van het Rijk". Het geeft een idee van het aantal telefoonaansluitingen in Nijlen in dat jaar.

* Gust Verelst bezorgde ons via Jos Thys een uitgebreide reeks persfoto's anno 1975. Voetbalploegen, huwelijken, wielkoersen, enz. Het komt allemaal aan de beurt!

De Poemp gedenkt genegen

Onze heemkring gedenkt genegen de trouwe lezers van wie we afscheid moesten nemen. Wij zouden het daarom waarderen, mochten wij van de nabestaanden een overlijdensbericht en/of gedachtenisprentje ontvangen op het adres:

De Poemp
Zandvekenvelden 12A - 2560 Nijlen
Telefoon 03.481.85.70

Theo Van de Leest, geboren te Berlaar op 19 november 1947 en weduwnaar van Lisette Vervoort, overleed op 9 februari 2020 volkomen onverwacht thuis, in de Kesselse Hoeve Torenven. Hij schilderde graag en was actief in een aantal verenigingen. Hij nam ook deel aan Toonbeeld Nijlen, vertelt ons zoon Dimitri, die graag verder De Poemp ziet toekomen op het adres van Theo. Dat brachten we ondertussen al in orde!

Walter Dillen was evenals zijn echtgenote Martha Van Herck een trouw Poemplezer. Walter werd te Kessel geboren op 28 maart 1938. Hij overleed in het UZA te Edegem op 23 februari 2020.

Jos Wuyts, geboren te Nijlen op 20 februari 1928, is overleden in het Heilig-Hartziekenhuis van Lier op 9 mei 2020. Jos zal velen bekend zijn als zaakvoerder van de dorpsbakkerij 't Klokje van Nijlen.

Marc Vissers werd op 26 november 1953 te Herentals geboren. Met zijn echtgenote Chris Verboven baatte hij de bekende Feestzaal Vogelzang uit. Marc is thuis te Nijlen overleden op 13 juni 2020.

Jos Van Roie, mijn papa, is op 19 augustus 2020 overleden, bericht ons dochter Greta. Jos werd in 1925 te Herenthout geboren. In zijn jeugd was hij zelfstandig diamantslijper. Jos was ook een trouw lezer van De Poemp. Het gedenkkaartje kenmerkt hem als lieve echtgenoot, begeisterende papa, toffe opa en innemende broer. Een mooi, gevoelig afscheid van ons lid 664 !

Maria Lieckens overleed op 7 september 2020 in het WZC Sint-Jozef te Kessel. Maria werd te Bevel geboren op 24 april 1930. Zij was een Poemplezer vanaf het eerste nummer en keek telkens met veel belangstelling uit naar de volgende uitgave. Haar abonnement werd ondertussen door haar dochter en schoonzoon overgenomen. Wij blijven Maria gedenken.

Frans Hens was kolenhandelaar op rust. Hij werd te Nijlen geboren op 11 mei 1940 en is in het Heilig-Hartziekenhuis te Lier zachtjes ingeslapen op 31 augustus 2020. "De kolenboer" was een trouw lezer van De Poemp. Zoon Danny nam zijn abonnement over.

Simone Verreet, kleuterjuf op rust van Sint-Calasanz Nijlen, is zachtjes ingeslapen in WZC Huize Nazareth te Lier op 11 september 2020. "Gij geeft u zonder uzelf te sparen. Dat is het beeld dat wij van u bewaren," zegt het gedachtenisprentje. Daar sluiten wij ons graag bij aan.

(Walter Caethoven)

Mensen aan De Poemp

Ludo Van Gestel
erelid

Priscilla Buermans, 03.411.11.36

Walter Caethoven, 03.481.85.70

Hendrik Claes, 03.481.82.58

Frans Lens, 03.480.04.81

Lena Peeters, 03.481.73.99

Jos Thys, 03.411.21.98

Pol Van Camp, 03.481.74.38

Marc Verreydt, 03.480.73.16

Over foto's, illustraties en teksten

Beschikt u over foto's of illustraties die mogelijk in ons tijdschrift kunnen gebruikt worden, dan maken wij daarvan graag een digitale kopie. Neem daartoe contact op met één van onze bestuursleden (zie telefoonlijst op deze slotbladzijde). Binnen de kortste tijd bezorgen wij u het origineel terug. Tenzij u het aan De Poemp wil schenken. In elk geval bedankt voor de medewerking.

Hernieuwing abonnement Poemp

Lieve Lezeres en beste Lezer,

Ons tijdschrift is helaas ook deze keer laattijdig verschenen.

Onze excuses daarvoor.

Om verwarring te voorkomen het volgende:

Deze Poemp, nr.104, gaat oktober in druk. In december 2020 hopen wij de laatste Poemp van dit jaar, nr. 105, te kunnen posten. In dat nummer sluiten wij ook een stortingsblad in met de gegevens voor de betaling van uw abonnement 2021. De prijs van een abonnement blijft onveranderd 7 €.

Ons banknummer is **BE 16 1030 5370 9574 van Heemkring De Poemp Nijlen**. Gelieve steeds uw naam, voornaam, adres en lidnummer bij elke storting voor De Poemp te vermelden.

Werkten mee aan dit nummer :

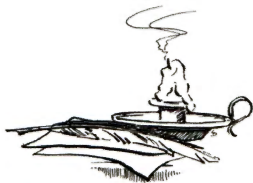
Redactie : Priscilla Buermans, Hugo De Bot, Walter Caethoven, Rik Claes, Fr. Haverals, Frans Lens, Lena Peeters, Jos Thys, Pol Van Camp, Marc Verreydt, Rudi Van Nunen

Fotografie en hoofdredactie : Walter Caethoven (telefoon 03.481.85.70)

Tekeningen : Dirk Liekens, Marc Verreydt

Grafische vormgeving en zetwerk : Walter Caethoven

Eindredactie : Rik Claes

Je kan onze "Poemp" ook op het internet vinden. We beschikken over een eigen, volwaardige webstek. Het adres is: www.depoemp.be. En natuurlijk hebben wij ook een e-postadres: post@depoemp.be

Uitgegeven met de steun van
Kempens Karakter en de Vlaamse Overheid.

© 2020 - Heemkring Davidsfonds Nijlen
Nieuwe abonnementen:
Stort 7 Euro op rekening BE 16 1030 5370 9574 van
Heemkring De Poemp Nijlen met vermelding van
naam, adres en "abo Poemp".

DE POEMP □ DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN □ 25-STE
REEKS □ NR. 104 □ NAJAAR 2020 □ V. U. : WALTER
CAETHOVEN - ZANDVEKENVELDEN 12A - 2560 NIJLEN